

може виступати лише елементом останнього. Цей висновок повністю поширюється й на кореляційність таких понять, як «аграрний конфлікт» – «аграрний спір».

Рішення суду являє собою складну правову конструкцію, зміст якої може бути проаналізований з різних позицій; разом з тим, визначальним для досягнення мети даного дослідження є розуміння рішення суду, як акту правосуддя і одночасно, як процесуального документу, який врегульовує аграрні відносини. Судове рішення з аграрно-правового спору являє собою органічне поєднання цих двох важливих ознак. Однак, таке поєднання не веде до втрати кожною із сторін свого власного правового призначення. Відповідно, від рішення суду, як акту правосуддя, слід відрізнити рішення суду, як процесуальний документ.

Наведене вище дозволяє прийти до наступного висновку.

Винесення судом рішення в окремих випадках є саме правотворчою та правостановлюючою діяльністю суду, оскільки, по-перше, застосування суддівського розсуду в судовому процесі може здійснюватися тільки суддями, по-друге, для нього характерним є державно-владний характер. Це означає, що акти, які приймає суд, є юридично обов'язковими, а їх невиконання тягне за собою державний примус.

Судові джерела аграрного права можна розглядати власне як акти нормативного тлумачення первинних джерел аграрного права, в яких творення норм аграрного права відбувається саме як інтерпретація конституційних та інших законодавчих норм. Адже, рішення суду з аграрно-правового-спору – це все-таки вторинні джерела аграрного права, тобто такі, що використовують вихідний матеріал з інших, первинних джерел права. Рішення суду саме тому й може бути вторинним джерелом аграрного права, оскільки його остаточний зміст є інтерпретацією іншого офіційного тексту (первинного джерела аграрного права). Рішення суду з аграрно-правового спору визначається, як належним чином оформлений та обов'язковий для виконання акт судового органу, прийнятий за результатами відкритого і неупередженого судового розгляду юридичного конфлікту за участю аграрних товаровиробників – основних суб'єктів аграрних правовідносин з приводу застосування норм законодавства, яким врегульовуються аграрні правовідносини.

Використана література:

1. А.М. Земко, Л.А. Машевська. Щодо поняття «аграрно-правовий спір» / Земко А.М., Машевська Л.А. // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України, серія «Право» – 2013 — Вип. 173 — Ч. 3 — С. 48 — 58.

2. Уркевич В.Ю. Про значення судової практики у регулюванні аграрних відносин / В.Ю. Уркевич // Актуальні проблеми правового регулювання аграрних, земельних, екологічних відносин і природокористування в Україні та країнах СНД: матер. Міжнар. наук. практ. конф. (10 – 11 вересня 2010 р. м. Луцьк). – Луцьк: ЛНТУ, 2012. – С. 73– 75.

Полюхович Л. І.

*здобувач кафедри земельного та аграрного права
Національного університету «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»*

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА У КОНТЕКСТІ ЧЛЕНСТВА УКРАЇНИ В СОТ

Питання правового забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції на цей час є надзвичайно актуальним, адже ефективне аграрне виробництво є основою забезпечення продовольчої безпеки держави.

У контексті членства України в СОТ потребують перегляду правові підходи до регулювання виробництва вітчизняними товаровиробниками окремих видів сільськогосподарської продукції. Зокрема, у спеціальній літературі відмічено невідповідність законодавства в галузі державного регулювання виробництва зерна вимогам СОТ, що призводить до неефективного використання коштів державного бюджету на державну

підтримку цієї сфери [2, с. 423]. У зв'язку з цим, нестача на вітчизняному ринку зерна призводить до необхідності імпортувати його з інших держав у той час, як зерно, вирощене українськими товаровиробниками, направляється на експорт (адже ціни на нього на внутрішньому ринку нижчі у порівнянні зі світовими). Членство України в СОТ вимагає розроблення та втілення механізмів економічного розвитку виноградарства, оскільки при вступі до СОТ Україна взяла на себе зобов'язання з обмеження підтримки цієї сфери. Зокрема, єдиною підтримкою вітчизняного виробника винограду залишився тільки 1% збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Подальший розвиток виноградарства в Україні головним чином залежить від підвищення якості його нормативно-правового регулювання..., що відповідатиме сучасним економічним відносинам і міжнародним вимогам у цій царині [2, с. 231].

Основним документом СОТ, яким врегульовано виробництво сільськогосподарської продукції є Угода про сільське господарство [5]. Сфера дії цієї Угоди поширюється на такі його аспекти, як внутрішня підтримка вітчизняного виробника, санітарні та фітосанітарні заходи. Оскільки відповідно до ст. 3 вищезгаданої Угоди кожний член СОТ (і зокрема Україна) не може надавати підтримку вітчизняному сільськогосподарському виробнику у розмірі, більшому за рівень зобов'язань, взятих на себе при вступі до СОТ [5], зменшення рівня державної підтримки має компенсуватись іншими заходами, спрямованими на підвищення конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів сільськогосподарського виробництва. Розглядаючи питання державної підтримки, слід підкреслити, що 70 % всіх прямих компенсаційних платежів в ЄС витрачається на вирощування зернових культур [1]. Це необхідно враховувати при наданні державної допомоги виробникам даної продукції в Україні.

Важливою правовою вимогою СОТ, яка впливає з Угоди про технічні бар'єри в торгівлі, є відповідність сільськогосподарської продукції технічним регламентам. Відповідно до цієї Угоди технічний регламент – це документ, у якому визначено характеристики товару або пов'язані з ними виробничі процеси чи способи виробництва, включаючи чинні адміністративні положення, дотримання яких є обов'язковим [6]. Слід відмітити, що технічний регламент (так само як і стандарт) може містити виключно вимоги щодо пакування, маркування, етикування, тобто не визначати вимог щодо якості продукції. Відмінною рисою технічного регламенту, що відрізняє його від стандарту, є обов'язковість, адже стандарт відповідно до Угоди про технічні бар'єри в торгівлі є необов'язковим до застосування [6].

Норми національного законодавства не відповідають визначеним вище положенням угод СОТ. Так, відповідно до ст. 1 Закону України від 23 грудня 1997 р. «Про безпечність та якість харчових продуктів» обов'язковими є положення як стандартів, так і технічних регламентів [3]. Водночас Закон України від 17 травня 2001 р. «Про стандартизацію» дає визначення стандарту як документу, дотримання якого не є обов'язковим [4]. Визначення технічного регламенту в ньому не дається, натомість використовується термін «технічні умови». Однак, з метою забезпечення продовольчої безпеки держави, доцільно у вітчизняному законодавстві залишити вимогу про обов'язковість дотримання і стандартів, і технічних регламентів.

Таким чином, виробництво сільськогосподарської продукції в Україні має здійснюватись з урахуванням правових вимог СОТ щодо обов'язковості дотримання стандартів і технічних регламентів, та надання державної допомоги сільськогосподарським виробникам у напрямках, не заборонених угодами СОТ.

Перелік використаних джерел:

1. Богдан А. Й. Правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції в Україні у контексті вимог законодавства ЄС: дис. ... канд. ю. наук : 12.00.06 / Богдан Андрій Йосипович. – Х., 2010. – 227 с.

2. Діброва А. Д. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва: теорія, методологія, практика / Діброва А. Д. – К. : ВПД «Формат», 2008. – 488 с.

3. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 23 грудня 1997 р. // Голос України. – 1998. – 3 лютого.

4. Про стандартизацію : Закон України від 17 травня 2001 р. // Голос України. – 2001. – № 108. – 20 червня.

5. Угода про сільське господарство : Угода від 15.04.1994 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – 12 листопада. – Ст. 2989.

6. Угода про технічні бар'єри в торгівлі : Угода від 15.04.1994 р. // Офіційний вісник України. – 2010. – № 84. – 12 листопада. – Ст. 2989.

*Савельєва О.М.,
Національний університет “Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого”*

ПРО ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ АГРАРНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розбудови ринкової економіки в Україні відбуваються реформаційні процеси, які торкаються майже всіх сфер суспільного життя в державі. І залежно від того, наскільки будуть ефективними такі перетворення, значною мірою залежить добробут наших громадян та імідж держави у світі. Саме через призму державної політики України є змога проаналізувати основні пріоритетні напрямки розвитку аграрних відносин в державі, оскільки правове закріплення цих напрямків складає реальну основу їх врегулювання, вдосконалення та захисту.

Окрім цього, в Указі Президента України “Про Основні засади розвитку соціальної сфери села” були окреслені основні проблеми, які торкнулися українського села та сільських жителів в період започаткування реформування аграрного сектора незалежної України. Так, у ньому зазначається, що у сільській місцевості проживає і в найближчій перспективі проживатиме близько третини населення України, основна частина якого зайнята в аграрній сфері виробництва. Село не тільки виконує функцію продовольчого забезпечення держави, а й залишається носієм і продовжувачем самобутніх матеріальних, культурних, моральних надбань і традицій минулих поколінь. У селі сконцентрована значна частина соціально-економічного потенціалу суспільства. Економічна криза 90-х років призвела до занепаду села, що характеризується значним перевищенням смертності над народжуваністю, скороченням чисельності сільського населення, руйнацією сільської соціальної інфраструктури, зростанням безробіття, відтоком найбільш активної частини селян у місто. Жителі багатьох сіл втрачають можливість отримувати за місцем проживання найпростішу медико-санітарну допомогу, навчати дітей, користуватися послугами культурно-освітніх, торговельних та побутових закладів. Багато сіл залишилося поза сферою обслуговування громадського транспорту. Обсяги будівництва житла скоротились удвічі, а об'єктів соціально-культурного призначення – у 10 разів.

Як бачимо, ситуація дуже невтішна, і соціальна криза на селі триває. Відповідно, треба комплексно підходити до вирішення цієї проблеми. По-перше, необхідно розвивати відносини в сфері сільськогосподарського виробництва – основного виду трудової зайнятості сільського населення; по-друге, на законодавчому рівні простимулювати розвиток відносин в сфері інвестування сільськогосподарського виробництва та соціального розвитку села, а також екологічного ведення сільського господарства; по-третє, збільшити обсяг держфінансування розвитку соціальної сфери села, визначивши його однією з пріоритетних статей фінансування з державного бюджету на кожний наступний рік; по-четверте, стимулювати розвиток відносин в сфері альтернативних сільськогосподарському виробництву додаткових видів виробництва, зокрема, розвивати сільський туризм (окрему увагу слід приділити Карпатському та Кримському регіонам – найбільш перспективним районам для залучення інвестицій, в тому числі іноземних); по-п'яте, розвивати відносини в